

CARTA OBERTA (I AMABLE) A LES ESCOLES QUE VOLEN TREBALLAR AMB LES FAMÍLIES

- PRIMERA PART

Benvolgudes escoles (deixeu-me fer servir aquest terme genèric per dirigir-me a vosaltres, sigueu de l'etapa educativa que sigueu; sempre m'ha agradat, la paraula escola):

Vosaltres sabeu, igual que jo, que sobre la relació que heu de tenir amb les famílies se n'ha escrit molt. Moltíssim. De vegades, penso, massa. Oi que sí? Segurament, algunes de vosaltres n'estareu una mica tipes i tot...

Escric aquesta carta, que serà breu, amb l'esperança de no fer-me pesat. Ho faig, només, amb voluntat de fer-vos, a cau d'orella, comentaris que potser us puguin ser útils. No us diré res de nou, però potser algun comentari us faci pensar. Si és així, ja me'n dono per satisfet...

Els qui parlem, de vegades, sobre la relació entre famílies i escola, donem voltes i més voltes al mateix debat sense aportar-hi gaire de nou: ara amunt, ara avall, ara a dreta i esquerra... tot plegat per acabar estant tots d'acord, més o menys, en el discurs teòric: **si els pares i mares no van més enllà d'allò que els toca i no volen fer de mestre/professor (i tampoc de director), la seva presència a casa vostra és positiva i pot aportar autèntic valor.**

La conclusió que en traiem (aquesta que he escrit en negreta, vull dir) és encisadora, no m'ho negareu. Ep! Tranquil·les: no penso fer esment d'allò dels "*diversos estudis que han demostrat la relació directa entre participació de les famílies i èxit escolar*". No cal, seria espès i, a més, engegàriem un debat sobre la fiabilitat dels estudis que ara ens distrauria.

Prefereixo fer servir el sentit comú.

D'una banda, deu ser cert, estimades escoles, que si els pares us vénen a veure sovint, demanen trobades amb el mestre o tutor, col·laboren amb aquelles demandes que els feu i fan notar als seus fills que aneu agafats de la mà... deu ser cert, dic, que els infants ho agrairan. D'una banda, perquè vindran cada matí més contents i confiats, sobretot si són petits (en l'educació infantil i primària, posem-hi). En aquestes edats, veure l'escola com quelcom proper als pares és emocionalment sa. D'altra banda, perquè parlant amb els pares trobareu la manera de treball en equip: les coses que feu els uns i els altres seran més coherents, no hi haurà tantes contradiccions. I finalment perquè coneixereu millor els infants i podreu ajudar-los més. Doneu, per tant, la benvinguda a les famílies que tenen aquest actitud i animeu a tenir-la a aquelles que més els costa. Val la pena.

També deu ser cert això que heu de vèncer la resistència que de vegades teniu a deixar que els pares opinin. No sigueu tancades, no penseu que les famílies vénen a controlar ni a manar! Algunes potser sí que tenen aquesta intenció, però la majoria vénen a donar la seva opinió i a ajudar-vos a fer la vostra feina. Fet i fet, és ben normal: els pares i mares us deixen els seus fills al matí, us els recullen a la tarda i, al cap de l'any, qui sap si hauran estat més hores amb vosaltres que no pas amb ells. De manera natural, els preocupa que amb vosaltres estiguin tan bé com sigui possible.

(M'imagino què esteu pensant: no només sou vosaltres les culpables que, de vegades, la comunicació no sigui fluïda. També hi ha moltes famílies que no saben participar i ho fan de manera impositiva. I a més, els professionals de l'educació sou vosaltres i no pas els pares, i que això us dóna, per definició, llibertat d'actuació i presa de decisions. Només faltaria! Escollir una escola, per part d'una família, vol dir confiar-hi i no dubtar-ne en tot moment. Si esteu pensant en tot això, sapigueu que teniu raó. Però seguiu llegint, si us plau...).

Diguem, doncs, que si l'opinió dels pares arriba amb caire constructiu i és respectuosa amb la vostra tasca, pot ser valuosa. Jo us demano que l'escolteu, que intenteu separar-ne el gra de la palla i que proveu d'aprofitar-la.

Permeteu-me, ara, que us demani quelcom més. Recordeu un principi general que val per a tothom: les persones necessitem, per engrescar-nos en alguna cosa, que ens l'expliquin bé i ens facin sentir-nos-hi participants. És llei de vida i, per tant, si voleu famílies col·laboradores més que no pas queixoses, haureu de fer l'esforç de comunicar-los molt bé què vol i què fa l'escola. Potser algunes no us ho agrairan, però la majoria, d'una manera o una altra, sí.

No us faci mandra explicar bé el vostre projecte educatiu, no de manera mecànica, sinó viscuda, atractiva. Digueu-los què voleu aconseguir, com treballeu, quins problemes teniu i quines solucions hi poseu. Expliqueu-los l'escola dels seus fills i tindreu famílies, la majoria, al vostre costat.

Comuniqueu-vos amb les famílies de la manera que considereu adient (al final d'aquesta carta en tornarem a parlar, d'això), però feu-ho de manera engrescadora, no només per demanar, sinó també per explicar i il·lusionar. I si a l'escola teniu AMPA, serà bo parlar-hi sovint. Que sigui un autèntic interlocutor, algú amb qui compartir i provar de resoldre plegats els problemes. D'això també en parlarem més en la segona part de la carta.

...

Som a la meitat de la carta, benvolgudes escoles: us he dit algunes de les coses que volia dir-vos en aquesta carta una mica accelerada, però (us ho asseguro), plena de bona intenció. Ens aturem una mica i ben aviat us en faig arribar la segona meitat, d'acord?

• SEGONA PART

Benvolgudes escoles; començava aquesta carta (en la qual us feia reflexions sobre la relació amb les famílies dels vostres alumnes) vaig arribar-ne fins la meitat i us vaig prometre que l'acabaria. Ara ho faig. Gràcies per seguir-me escoltant.

En això de les relació amb les famílies, crec que val la pena que les escoles tingueu en compte, sobretot, algunes coses (posem-n'hi quatre, d'acord?) que us poden ser útils. Us les comento, sabent que algunes de vosaltres ja n'apliqueu bé algunes, o potser totes.

1. Qüestió d'ADN...

El més important de tot és la comunicació amb les famílies formi part del vostre ADN. Vull dir, que tingueu el xip posat d'explicar i preguntar constantment les famílies. Que no sigui, aquesta comunicació, quelcom que feu només quan toca i perquè toca, sinó que formi part del vostre tarannà diari.

Per fer-ho, tingueu clar què voleu comunicar, quan voleu comunicar-ho, com voleu comunicar-ho i qui ho haurà de comunicar. I, recíprocament, què, com i quan voleu que us expliquin les famílies. I després, tingueu la ferma voluntat de fer-ho. És una reflexió que heu de fer (tot l'equip de professorat, sota el lideratge de l'equip directiu) i que convertirà la comunicació amb les famílies en quelcom natural en la vostra feina diària. Però és clar: només podreu fer-la si esteu fermament convençudes que comunicar-vos amb els pares i mares us pot aportar valor.

Algunes de vosaltres estareu pensant: dir-ho és senzill i fer-ho, no tant. Cert. Però us recomano intentar-ho: no és el mateix citar individualment les famílies una vegada durant tot el curs que fer-ho dues i tres vegades, ni fer una sola reunió de grup que fer-ne dues, ni tenir una web actualitzada i rica (perquè les famílies trobin una altra manera de sentir-se implicats en allò que feu), un butlletí intern o un blog participatiu, que no tenir res de tot això. Si es tracta d'acostar les famílies a l'escola, de fer-les-hi participar (cadascú en el seu paper), no és el mateix una cosa que l'altra.

2. ... i qüestió d'eficàcia:

Sigueu eficaces a l'hora de comunicar-vos. La manca d'eficàcia genera desencís. Algun consell ràpid, benvolgudes escoles, per tal de ser-ne:

- **Planifiquen la comunicació:** una mica més amunt, quan parlava de l'ADN, us ho deia. No m'hi allargo.
- **Feu servir canals de comunicació variats:** podeu comunicar per molts canals i val la pena que ho feu. Per alguns pares i mares, la nota informativa introduïda a la motxilla (o donada a la mà) de l'alumne és un canal adient. Altres, preferiran llegir les informacions a la web i mitjançant correu electrònic. L'objectiu ha de ser, sempre, arribar a tothom.
- **Creeu circuits útils per aprofitar les aportacions que vénen de les famílies.** Una organització que vol aprendre ha d'estar preparada per escoltar allò que li diuen des de fora i fer-ho servir per millorar. I, de vegades (no sempre), les aportacions dels pares i mares són raonades i útils. Poden expressar-les en les reunions de tutoria, en una reunió de pares delegats, en les reunions de l'AMPA o en el consell escolar. Fins i tot en els passadissos, de la manera més informal de totes. Tant se

val: heu de ser capaces de recollir-les i valorar-les i, per tant, heu de tenir espais i temps per fer-ho.

- **Prepareu el vostre professorat per fer les entrevistes amb les famílies.** Expliqueu-los que escoltar activament és important i doneu-los eines per a conduir l'entrevista de manera que sigui agradable, positiva i, sobretot, útil per als alumnes, les famílies i per a vosaltres com a organització.

3. I les AMPA?

Penseu-hi, en les AMPA. No sempre representen l'opinió majoritària de les famílies, però és un interlocutor vàlid per comunicar-vos-hi. Plantegeu-vos com a repte tenir una AMPA forta i amb esperit col·laborador. I demaneu, en tot cas, participar en les seves reunions. Podreu explicar-vos més i millor.

Procureu, simultàniament, que l'opinió de l'AMPA sigui clara en el consell escolar. I la de la resta de pares membres del consell, també. La interlocució amb l'AMPA (amb les famílies, en general) ha de ser transparent, franca. No es tracta que els pares decideixin en lloc vostre; es tracta que us hi comuniquen.

4. I els aspectes pedagògics?

Cal implicar les famílies en aspectes estrictament pedagògics? Qüestió que genera debat. D'una banda, aquells que pensen que aquest és terreny només dels professionals. De l'altra, aquells que defensen el dret de les famílies a participar, d'alguna manera o altra, del currículum. Enmig, els qui pensem que tot depèn de com s'enfoqui aquesta participació. Hi ha casos on els pares entren a classe (amb activitats determinades i específicament preparades) i l'experiència aporta bons resultats; en d'altres, no hi entren però reben informació àmplia del com i el perquè de l'educació que reben els seus fills.

Els pares i mares hi estan majoritàriament interessats, en els aspectes pedagògics. Penseu què podeu fer, en el vostre context, per donar resposta a aquest interès.

...

Acabo la carta oberta (i amable) que m'he proposat escriure-us, estimades escoles. Ara us he de deixar, que se'm fa tard; és hora de portar-vos el meu fill i la meva filla. Sabeu? Hi vénen cada dia molt contents, a veure-us...